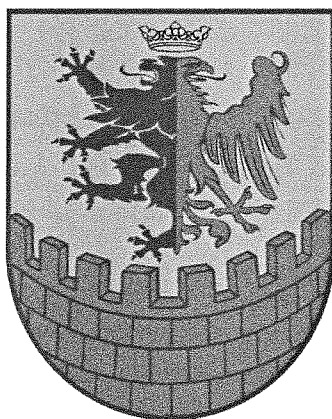

*Załącznik do
Uchwały Nr 223/XXVIII/17
Rady Powiatu Bydgoskiego
z dnia 22 czerwca 2017r.*

**SPRAWOZDANIE Z REALIZACJI POWIATOWEGO
PROGRAMU OPIEKI NAD ZABYTKAMI
POWIATU BYDGOSKIEGO NA LATA 2015-2016**

Bydgoszcz 2017 r.

Obowiązek opracowania i wdrożenia programów opieki nad zabytkami wynika z art. 87 ust. 1 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446 z późn. zm.).

Szczegółowe cele powiatowego programu opieki nad zabytkami zawarte są w art. 87 ust. 2 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, należą do nich:

- włączenie problemów ochrony zabytków do systemu zadań strategicznych, wynikających z koncepcji przestrzennego zagospodarowania kraju;
- uwzględnianie uwarunkowań ochrony zabytków, w tym krajobrazu kulturowego i dziedzictwa archeologicznego, łącznie z uwarunkowaniami ochrony przyrody i równowagi ekologicznej;
- zahamowanie procesów degradacji zabytków i doprowadzenie do poprawy stanu ich zachowania;
- wyeksponowanie poszczególnych zabytków oraz walorów krajobrazu kulturowego;
- podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych oraz wspieranie inicjatyw sprzyjających wzrostowi środków finansowych na opiekę nad zabytkami;
- określenie warunków współpracy z właścicielami zabytków, eliminujących sytuacje konfliktowe związane z wykorzystaniem tych zabytków;
- podejmowanie przedsięwzięć umożliwiających tworzenie miejsc pracy związanych z opieką nad zabytkami.

W świetle powyższych wytycznych, został opracowany dokument, który określa zasadnicze kierunki zadań i stanowi formalną podstawę działań Powiatu Bydgoskiego w zakresie ochrony zabytków, dbania o utrzymanie ich w należyтым stanie oraz opieki nad dziedzictwem kulturowym powiatu. Ma on na celu przede wszystkim przyczynienie się w zachowaniu lokalnego środowiska kulturowego, a także poprawy jego stanu.

Po uzyskaniu pozytywnej opinii Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Rada Powiatu Bydgoskiego uchwałą Nr 312//XXIX/13 z dnia 19 czerwca 2013 r. przyjęła „Powiatowy Program Opieki nad Zabytkami Powiatu Bydgoskiego na lata 2013-2016. Program został opublikowany w Dzienniku Urzędowym woj. Kujawsko-Pomorskiego z 2013 r., w dniu 11 września, pod pozycją 2797. Realizując obowiązek wynikający z art. 87 ust. 5 ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, Zarząd Powiatu Bydgoskiego sporządza sprawozdanie z realizacji Programu po upływie dwóch lat jego realizacji

i przedstawia Radzie Powiatu Bydgoskiego. Niniejsze sprawozdanie obejmuje lata 2015-2016.

W sprawozdaniu ujęto działania podejmowane w celu ochrony dziedzictwa kulturowego na terenie powiatu bydgoskiego, wynikające z przyjętych w programie głównych celów, którymi są:

I. ochrona krajobrazu kulturowego powiatu

1. kształtowanie struktur przestrzennych w oparciu o przesłanki historyczne
2. ochrona charakterystycznych elementów krajobrazu kulturowego powiatu
3. rozszerzenie zasobu i ochrony środowiska kulturowego powiatu

II. zarządzanie dziedzictwem kulturowym powiatu

1. podejmowanie działań zwiększających atrakcyjność zabytków dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych

III. promocja walorów dziedzictwa kulturowego powiatu

1. popularyzacja dziedzictwa kulturowego powiatu
2. edukacja i popularyzacja wiedzy o regionalnym dziedzictwie kulturowym
3. promocja dziedzictwa kulturowego

Kierunki Powiatowego Programu Opieki nad zabytkami są realizowane poprzez wspólne działania władz samorządowych, właścicieli oraz zarządców obiektów, organizacji pozarządowych i stowarzyszeń.

Poniżej zostały przedstawione podjęte działania w ramach realizacji Powiatowego Programu Opieki nad Zabytkami mające na celu ochronę dziedzictwa kulturowego Powiatu Bydgoskiego do założonych celów

Cel 1. Ochrona krajobrazu kulturowego powiatu

Ochrona krajobrazu to działalność zapewniająca ochronę, utrzymanie i restytucję naturalnych i kulturowych walorów określonego środowiska geograficznego. Głównym celem Powiatu Bydgoskiego w tym zakresie jest przede wszystkim uwzględnienie i wdrażanie zapisów programowych programu ochrony zabytków w projektach nowych dokumentów planistycznych, strategicznych i innych.

W okresie sprawozdawczym 2015-2016 dokumenty programowe Powiatu Bydgoskiego takie jak:

1. „Strategia Zrównoważonego rozwoju Powiatu Bydgoskiego na lata 2008-2015, aktualizacja do 31.XII. 2016 r.”;
2. „Wieloletni Plan Inwestycyjny dla Rozwoju Powiatu Bydgoskiego”;

3. Program ochrony środowiska dla powiatu bydgoskiego, aktualizacja na lata 2012- 2015 z perspektywą na lata 2016-2019”,

były aktualnie obowiązującymi dokumentami i zapisy dotyczące zabytków i krajobrazu kulturowego pozostały w niezmienionej formie.

Założenia dotyczące programu ochrony zabytków i opieki nad zabytkami powiatu bydgoskiego planuje się wprowadzić w projektach lub aktualizacjach nowych dokumentów.

Cel 2. Zarządzanie dziedzictwem kulturowym powiatu

W ramach realizacji tego celu Powiat Bydgoski uchwałą Nr 263/XXIV/12 Rady Powiatu Bydgoskiego z dnia 20 grudnia 2012 r. w sprawie określenia zasad i trybu udzielania dotacji celowej na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, położonych na obszarze Powiatu Bydgoskiego (Dz. Urz. Woj. Kuj.-Pom. z 2013 r. poz. 454 ze zm.) stworzył możliwość otrzymania przez właścicieli obiektów zabytkowych dotacji z budżetu powiatu na prace konserwatorskie, restauratorskie oraz roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się na terenie Powiatu Bydgoskiego. wspierał prace rewaloryzacyjne przy obiektach zabytkowych znajdujących się na terenie powiatu.

W latach 2015-2016 samorząd powiatu udzielił trzech dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach.

Wykaz dotacji z budżetu Powiatu Bydgoskiego w latach 2015-201

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Wysokość przyznanej dotacji
2015 rok			
1.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Michała Archaniola we Wtelnie	Remont elewacji wieży kościoła p.w. Michała Archaniola we Wtelnie	20 000,00
2016 rok			
1.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Michała Archaniola we Wtelnie	II etap remontu elewacji wieży kościoła strony wschodnio-zachodniej	50 000,00
2.	Parafia Rzymsko-Katolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej	Prace konserwatorskie i restauratorskie ścian nawy głównej - część pod emporami w Kościele Parafialnym p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej	20 000,00

Ponadto w okresie sprawozdawczym dotacji na zadania konserwatorskie realizowane przy obiektach z terenu powiatu wpisanych do rejestru zabytków udzielił Kujawsko-Pomorski Wojewódzki Konserwator Zabytków.

**Wykaz dotacji udzielonych przez Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków w latach 2015-2016**

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Wysokość przyznanej dotacji
2015 rok			
1.	Gmina Koronowo	Kontynuacja prac remontowo-konserwatorskich w budynku synagogi w Koronowie	15 000,00
2.	Adam Pantkowski Consulting	Prace remontowo-konserwatorskie młyna wodnego tzw. „Diabelskiego Młyna” w Koronowie - II etap	10 000,00
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Trójcy w Byszewie	Pełna konserwacja i restauracja obrazu „Zwiastowanie NMP” z ołtarza głównego z kościoła w Byszewie	16 620,00
4.		Pełna konserwacja i restauracja obrazu „Matka Boska z Dzieciątkiem” z retabulum ołtarza głównego z kościoła w Byszewie	23 380,00
5.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Żołędowie	Prace konserwatorskie przy czterech rzeźbach aniołów z kaplicy grobowej Moszczeńskich na cmentarzu w Żołędowie	17 905,00
2016 rok			
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Narodzenia NMP w Czarzu	Remont więźby dachowej	12 000,00
2.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Michała Archanioła we Wtelnie	Prace konserwatorsko-restauratorskie w obrębie części elewacji frontowej wieży	10 000,00
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Koronowie	Remont elewacji południowej	10 000,00

Dotacji celowych w latach 2015-2016 na prace konserwatorskie, restauratorskie i roboty budowlane przy zabytkach znajdujących się na terenie powiatu, udzielił również Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego.

**Wykaz dotacji udzielonych przez Samorząd Województwa Kujawsko-Pomorskiego
w latach 2015-2016**

Lp.	Wnioskodawca	Nazwa zadania	Wysokość przyznanej dotacji
2015 rok			
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Łąsku Wielkim	Konserwacja ołtarza bocznego prawego z kościoła p.w. Świętej Anny w Łąsku Wielkim - etap I.	14 997,18
2.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Mąkowsku	Prace konserwatorskie i restauratorskie ołtarza głównego p.w. Trójcy Świętej z kościoła pw. św. Wawrzyńca w Mąkowsku - etap II - konserwacja obrazu Świętej Trójcy wraz ze złożoną, rzeźbioną wnęką, dwóch złożonych uszaków oraz wszystkich złożonych ornamentów z fryzu pod belkowaniem ołtarza.	20 000,00
3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Mąkowsku	Prace remontowo-konserwatorskie kościoła parafialnego pw. św. Wawrzyńca w Mąkowsku - etap IV – odtworzenie i renowacja tynków wewnętrznych, powłok malarskich wraz z przygotowaniem podłoża - etap II.	20 000,00
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Trójcy w Byszewie	Remont elewacji dzwonnicy przy kościele p.w. św. Trójcy w Byszewie - I etap.	19 872,29
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Koronowie	Konserwacja elewacji kościoła p.w. św. Andrzeja w Koronowie - II etap.	29 927,39
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Koronowie	Konserwacja konfesjonu z nawy południowej we wnęce od strony wschodniej z kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Koronowie - I etap.	20 000,00
7.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej	Prace konserwatorskie: konserwacja polichromii stropu w kościele parafialnym p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej.	100 000,00
8.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Podwyższenia Krzyża Świętego w Żołędowie	Prace konserwatorskie i restauratorskie malowideł ściennych w kościele (III etap).	19 908,54
9.	Gmina Koronowo	Rekonstrukcja i przebudowa budynku synagogi w Koronowie - kontynuacja (roboty wewnętrzne).	50 000,00
2016 rok			
1.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Narodzenia NMP w Czarzu	Remont więźby dachowej na kościele p.w. Narodzenia NMP w Czarzu.	69 975,23
2.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. Michała Archaniola we Wtelnie	Prace konserwatorsko-restauratorskie przy kościele p.w. św. Michała Archaniola we Wtelnie, I etap.	49 996,18

3.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej	Prace konserwatorskie: polichromie ścian nawy głównej w Kościele Parafialnym pw. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej.	30 000,00
4.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Koronowie	Konserwacja elewacji kościoła p.w. św. Andrzeja w Koronowie - etap III.	69 889,27
5.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Mąkowarsku	Prace konserwatorskie i restauratorskie ołtarza głównego pw. Trójcy Świętej z kościoła pw. św. Wawrzyńca w Mąkowarsku - Etap III – konserwacja retabulum ołtarza wraz z kolumnami z wyłączeniem rzeźb, ornamentów, obrazu Św.	20 000,00
6.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Anny w Łąsku Wielkim	Konserwacja ołtarza bocznego prawego z kościoła p.w. Świętej Anny w Łąsku Wielkim - II etap.	20 000,00
7.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Świętej Trójcy w Byszewie	Wymiana części tynków wewnętrznych w kościele p.w. Świętej Trójcy w Byszewie -I etap.	29 779,88
8.	Parafia Rzymskokatolicka pw. Wniebowzięcia NMP w Koronowie	Konserwacja konfesjonau z nawy południowej we wnęce od strony wschodniej z kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Koronowie - II etap	20 000,00
9.	Parafia Rzymskokatolicka pw. św. Wawrzyńca w Mąkowarsku	Prace remontowo-konserwatorskie kościoła parafialnego p.w. Św. Wawrzyńca w Mąkowarsku - Etap V – renowacja i odtworzenie powłok wykończeniowych ścian wewnętrznych wraz z przygotowaniem podłoża - ETAP III	10 000,00
10.	Parafia Rzymskokatolicka p.w. śś. Wojciecha i Katarzyny w Boluminku	Prace konserwatorskie polichromii wielobarwnych na deskach kościoła p.w. Wniebowzięcia NMP w Dąbrowie Chełmińskiej - I etap	20 000,00

Budynek Zespołu Szkół w Koronowie przy ul. Sobieskiego 16, (własność powiatu bydgoskiego) ujęty w ewidencji zabytków, przeszedł termomodernizację, która zakończyła się w 2015 roku. Dzięki dofinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach projektu pn. „Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Powiecie Bydgoskim”, wymiana dachu zakończona została we wrześniu 2014 r. i jej koszt wyniósł 162 554,64 zł, natomiast termomodernizacja zakończona została w 2015 r. i wydatkowano na ten cel 338 266,38 zł.

Cel 3. Promocja walorów dziedzictwa kulturowego powiatu

W celu rozpowszechniania walorów zabytkowych Powiatu Bydgoskiego i wykorzystania ich w promocji kultury i dla rozwoju turystyki powiatu na stronie internetowej powiatu www.powiat.bydgoski.pl, opisane zostały najciekawsze zabytki znajdujące się na terenie każdej z ośmiu gmin powiatu.

Na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Bydgoszczy umieszczona została informacja o możliwości ubiegania się o dotacje na zadania przy obiektach zabytkowych. Opracowana karta usługi publicznej informuje, w jaki sposób wnioskodawca może ubiegać się o udzielenie dotacji celowej z budżetu powiatu bydgoskiego na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków znajdującym się na obszarze Powiatu Bydgoskiego. Ponadto informacje o najciekawszych zabytkach ukazały się w materiałach promujących Powiat Bydgoski np. ulotkach oraz publikacji Kujawsko-Pomorskie - kreatywne perspektywy.

W okresie sprawozdawczym z inicjatywy Wydziału Rozwoju i Funduszy Europejskich Starosta Bydgoski uroczyście wręczył wiele odznak i medali wyróżnionym mieszkańcom powiatu bydgoskiego w zakresie ochrony zabytków.

W 2016 r. zostały uhonorowane przez Starostę Bydgoskiego srebrną odznaką Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Za opiekę nad zabytkami”, osoby zasłużone w społecznej opiece nad dobrami kultury lub działalności w zakresie ochrony i konserwacji zabytków z terenu powiatu. Odznaczeni zostali:

- ks. Antoni Bunikowski,
- ks. Wiesław Wiśniewski,
- Pan Rafał Kubiak,
- ks. Tadeusz Myszk.

Ponadto, w roku 2015 oraz 2016 Starosta Bydgoski wręczył honorowe odznaki Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Zasłużony dla Kultury Polskiej” dla sześciu osób szczególnie wyróżniających się na rzecz kultury i ochrony dziedzictwa narodowego wśród których odznaczone zostały również osoby zaangażowane w pracach przy obiektach zabytkowych.

Starosta Bydgoski za podstawie ustawy z dnia 23 lipca 2003 roku o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, prowadzi Listę Społecznych Opiekunów Zabytków Powiatu Bydgoskiego. Na wniosek Kujawsko-Pomorskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,

decyzją z dnia 31 października 2013 r. Starosta Bydgoski ustanowił Pana Damiana Maniakowskiego społecznym opiekunem zabytków.

Dodatkowo w roku 2015 r. oraz 2016 ogłoszony został konkurs fotograficzny pn. „Najpiękniejsze zabytki Powiatu Bydgoskiego”. Celem konkursu było zwrócenie uwagi na piękno, wartość historyczną, unikatowość oraz promocję zabytków znajdujących się na terenie Powiatu Bydgoskiego. Konkurs był otwarty dla wszystkich niezależnie od wieku.

Autorzy najlepszych fotografii wyłonionych przez komisję konkursową otrzymali nagrody:

w roku 2015 r.

1. Hanna Kulągowska-Puzio - nagroda I stopnia za zdjęcie pn. „Kościół Św. Andrzeja w Koronowie.
2. Patryk Tkaczyk - nagroda II stopnia za zdjęcie pn. „Kościół Niepokalanego Poczęcia NMP w Kozielcu w chłodne jesienne popołudnie”.
3. Justyna Witkowska - nagroda III stopnia za zdjęcie pn.: „Ruiny Zamku w Nowym Jasińcu”.
4. Dagmara Szymańska - nagroda III stopnia za zdjęcie pn.: „Okno czasu”.
5. Piotr Wiśniewski - nagroda III stopnia za zdjęcie pn. „Zacny obiekt w Żołędowie”.

w roku 2016:

1. Pani Hanna Kulągowska-Puzio - I miejsce za zdjęcie pn. „Kościół św. Andrzeja w Koronowie”.
2. Pan Waldemar Gąsiorowski - II miejsce za zdjęcie pn. „Kościół we Włokach”.
3. Jacek Całbecki - III miejsce:, zdjęcie pn. „Most Kolejki Wąskotorówki 2”.

Wyróżnienia otrzymali:

1. Kalina Jurak, za zdjęcie pn. „Kościół św. Andrzeja I”.
2. Pan Maciej Bonek, za zdjęcie pn. „Kaplica grobowa rodziny Moszczyńskich w Żołędowie”.

Powiat Bydgoski w latach 2015-2016 zrealizował szereg postulatów określonych w „Powiatowym Programie Opieki nad Zabytkami Powiatu Bydgoskiego na lata 2013- 2016”. Przeprowadzono wiele działań promocyjnych, które miały na celu popularyzację dziedzictwa kulturowego, osób zasłużonych w opiece nad zabytkami oraz ukazania cennych zabytków powiatu. Przystąpiono również do realizacji zadań zwiększających atrakcyjność miejsc zabytkowych dla potrzeb społecznych, turystycznych i edukacyjnych. Powiat Bydgoski podjął wiele starań w uzyskaniu środków zewnętrznych

na rewaloryzację zabytków z tego terenu, oraz udzielił wsparcia finansowego na prace remontowo-konserwatorskie przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

Przewodniczący
Rady Powiatu Bydgoskiego
Wenon Rydelski
Wenon Rydelski